

Datum
2019-10-04
Adress
Rönbladsgatan 1 B
Diarienummer
GRF-2019-17226

Yttrande

Till
Stadsrevisionen

Remiss Granskning av utbildning för nyanlända elever i grundskolan SR-2019-34

Grundskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Malmö stadsrevision har granskat utbildning för nyanlända elever i grundskolan. Den sammanfattande bedömningen är att utbildningen för nyanlända elever bedrivs på ett inte helt ändamålsenligt och lagenligt sätt. Vidare är bedömningen att grundskolenämnden följer upp, analyserar och vidtar åtgärder vid behov gällande utbildningen för nyanlända elever, men att det finns viktiga utvecklingsområden.

De förbättringsområden som stadsrevisionens rapport *Granskning av utbildning för nyanlända elever* har identifierat kommer att bidra som ett viktigt underlag för grundskoleförvaltningens kontinuerliga kvalitets- och utvecklingsarbete inom ramen för det strategiska ramverket ”Varje elevs bästa skola”.

Följande yttrande ger svar på vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten. Det framgår även när åtgärderna senast ska vara genomförda.

Yttrande

Följande yttrande är strukturerat enligt den mall för svar som stadsrevisionen har tillhandahållit. Därmed inleds varje del med den punkt som efterfrågas av stadsrevisionen. Därefter redovisas de åtgärder som grundskoleförvaltningen avser att vidta med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten. Dessutom framgår det i yttrandet när åtgärderna senast ska vara genomförda.

- Säkerställa att nämndens och förvaltningens riktlinjer och rutiner blir kända och fullt ut implementeras i verksamheten.
- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

I följande svar från grundskoleförvaltningen omfattas de riktlinjer och rutiner som nämns i granskningen:

- Grundskolenämnden (2016), Riktlinjer för arbetet med nyanlända elever i Malmö stads grundskolor
- Grundskoleförvaltningen (rev 2018), Riktlinjer för mottagande av nyanlända elever
- Grundskoleförvaltningen (2017), Riktlinjer för studiehandledning på modersmålet
- Grundskoleförvaltningen (2017), Riktlinjer för elevhälsans arbete i Malmö stads grundskolor.

Det är positivt att granskningen bedömer att förvaltningen bedriver ett aktivt arbete med att förankra riktlinjerna och rutinerna. Granskningen visar dock att rutinerna inte är kända hela vägen ut i organisationen.

Ett arbete kommer att påbörjas under hösten 2019 för att vidare förankra riktlinjerna och rutinerna ute i organisationen. Detta inkluderar följande åtgärder:

Utbildningschefer kommer att ge i uppdrag till rektorerna i sina utbildningsområden att fördjupa skolans personals kunskap om existerande riktlinjer och rutiner. Vägledning och stöd kan vara behjälpliga i genomförandet. Stödmaterial för arbetet med nyanlända elever kommer att vara ett verktyg i detta arbete. Berörda instanser inom grundskoleförvaltningen kommer att ta fram förslag på olika kommunikationsinsatser. Det kan även övervägas om frågan bör inkluderas i utbildningen av nyanställda lärare och skolledare.

Vägledning och stöd kommer fortsatt att genomföra verksamhetsnära insatser som syftar till att utveckla kompetensen hos skolornas personal kring nyanlända elevers utbildning. I detta arbete ingår att informera om existerande riktlinjer och rutiner. Modersmålsenheten samarbetar med Vägledning och stöd kring insatser på skolor för att höja kunskapen kring studiehandledning på modersmålet, vilket inkluderar existerande rutiner och riktlinjer. Vägledning och stöd har fått resurser genom statsbidraget för likvärdig skola och har därmed förbättrad kapacitet att stötta skolorna i detta arbete.

Vägledning och stöd kommer även att bjuda in skolornas pedagogiska personal till mötesplatser under hösten 2019 med fokus på undervisning av nyanlända elever där även kunskap om de nämnda rutinerna och riktlinjerna sprids.

Åtgärderna ska senast vara genomförda 2019-12-20.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Ökad kunskap kring existerande rutiner och riktlinjer för nyanlända elever i Malmö stads grundskolor vilket är en förutsättning för bättre informerade beslut av berörd personal kring organiseringen och genomförandet av undervisningen av nyanlända elever. Förväntad effekt är fortsatt ökande kunskapsutveckling hos nyanlända elever.

- Säkerställa att de av nämnden och förvaltningen formellt beslutade riktlinjerna och rutinerna uppdateras i takt med ny lagstiftning.
 - Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Berörda avdelningar och enheter (avdelningen kvalitet och myndighet och Språkcentralen) genomför för närvarande en genomlysning och omarbetning av formellt beslutade riktlinjer och rutiner för att säkerställa att de reflekterar ny lagstiftning samt förändringar i organisationen. Uppdaterade riktlinjer och rutiner kommer under hösten att beslutas av berörd instans (grundskolenämnden samt förvaltningsledningen).

Inom ramen för det strategiska ramverket ”Varje elevs bästa skola” pågår även ett delprojekt inom hela grundskoleförvaltningen för att anpassa förvaltningens styrdokument utifrån det strategiska ramverket för att fördjupa grundskoleförvaltningens styr- och ledningssystem. De nämnda riktlinjerna och rutinerna genomgår även denna analys och anpassning för att säkerställa att styrdokumenterna är anpassade till det strategiska ramverket, vilket inkluderar ett fokus på likvärdighet, delaktighet, kollegialt lärande och kvalitets- och förbättringsarbete.

Åtgärd ska senast vara genomförd: 2020-01-30.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

De formellt antagna riktlinjerna och rutinerna är uppdaterade enligt gällande lagstiftning vilket ger bättre förutsättningar för att utbildningen av nyanlända elever bedrivs på ett ändamålsenligt och lagenligt sätt.

- Säkerställa att resultat från kartläggningarna enligt steg 1 och 2 används vid placering i årskurs och vid planering av elevernas undervisning i övrigt. För nyanlända elever i högstadiet ska även en individuell studieplan upprättas.
 - Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Skolledarna kommer att arbeta för att säkerställa att kartläggningarna används vid placering i årskurs och vid planering av elevernas undervisning samt för att en individuell studieplan (ISP) upprättas inom två månader från skolstart för de nyanlända elever som anländer i högstadiet. Utbildningscheferna kommer att ge skolledningen förutsättningarna för att kunna genomföra detta då det faller under rektors ansvar.

På skolnivå kommer Vägledning och stöd att intensifiera arbetet med att stötta skolorna i upprättandet av fungerande rutiner och organisering av mottagandet för att främja att kartlägningsunderlaget steg 1 och 2 ligger till grund för i planeringen av de nyanlända elevernas undervisning och skolgång. Dessutom har ett flertal skolor uttryckt ett behov av stöttning när det gäller att upprättandet av ISP för nyanlända elever, något som Vägledning och stöd kommer att fortsätta arbeta vidare kring.

Åtgärderna kommer att vara genomförda maj 2020. Dock är det viktigt att nämna att arbetet är av fortlöpande karaktär och kommer att pågå som en del av verksamheten även efter maj 2020.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Ett bättre användande av kartlägningsmaterialet leder till förbättrad och adekvatare årskursplacering och att den pedagogiska planeringen har bättre förutsättningar att utgå från elevens behov och förkunskaper.

När kartläggningmaterialet även delas med studiehandledaren kan detta få positiva konsekvenser för studiehandledningen som kan bli mer riktad och anpassad efter elevens behov.

- Säkerställa att utbildningen för elever som får undervisning i förberedelseklass uppfyller de krav som ställs i skollagen. I detta ingår att säkerställa att eleverna får undervisning i samtliga ämnen. Det innebär att undervisningen i förberedelseklass ska motsvara den undervisning som de nyanlända eleverna skulle ha fått i sin ordinarie klass, gällande ämnen och omfattning. Det ingår också att säkerställa att eleverna deltar i undervisning i sin ordinarie klass.
- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

När det gäller de centrala förberedelseklasserna analyserar grundskoleförvaltningen möjligheten att avveckla dessa för att säkerställa att eleverna deltar i undervisning i sin ordinarie klass samt får undervisning i alla ämnen. Beslut är taget om att en snabbutredning ska genomföras angående avveckling av centrala förberedelseklasser.

När det gäller lokala förberedelseklasser ute på skolorna är det rektors ansvar att säkerställa att lagstiftningen följs. Utbildningscheferna kommer att följa upp med de berörda skolorna för att säkerställa att så sker. Vägledning och stöd kan ges till skolledare och pedagogisk personal inom detta område.

Åtgärderna planeras vara genomförda 2019-12-20.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Åtgärderna förväntas säkerställa att lagstiftningen följs vilket får till effekt att de nyanlända elevernas förutsättningar förbättras för kunskapsutveckling i alla ämnen samt när det gäller den sociala integreringen i sina ordinarie klasser.

- Säkerställa att beslut om prioriterad timplan fattas enligt de bestämmelser som finns i skolförordningen.
- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Utbildningschefer säkerställer att rektorer fattar beslut angående prioriterad timplan enligt de bestämmelser som finns i skolförordningen. Dessutom kommer Vägledning och stöd att fortsätta sprida kunskap bland pedagogisk personal kring dessa frågor.

Vägledning och stöd kommer att ta fram pedagogiskt material som utbildningscheferna sprider till rektorer och skolornas personal när det gäller prioriterad timplan, anpassad timplan samt anpassad studiegång för nyanlända elever.

Åtgärderna planeras vara genomförda 2019-12-20.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Höjd kunskapsnivå hos beslutsfattare, skolledare och personal ger utbyte hos de nyanlända eleverna då en korrekt användning av prioriterad timplan, anpassad timplan och anpassad studiegång kan ge ökade chanser att nå behörighet för gymnasiet och en förbättrad integrationsmöjlighet på sikt.

- Säkerställa att de elever som behöver studiehandledning på modersmålet får det utifrån de behov som eleverna har. I detta ingår att se till att eleverna inte går miste om lektionstid i ordinarie undervisning på grund av tidpunkten för studiehandledningen.
- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

- Grundskoleförvaltningen har genom enheten Språkcentralen sedan 2018 genomfört ett aktivt och omfattande verksamhetsnära arbete för att främja att de elever som behöver studiehandledning på modersmålet får det utifrån de behov som eleverna har. Detta har inneburit en spridning av kunskap kring riktlinjer och rutiner för studiehandledning på skolorna, samt aktivt organisera förbättrade möjligheter till gemensam planering och uppföljning av studiehandledningen mellan ämneslärare och studiehandledare. Detta innebär ett nära samarbete med skolorna då rektors och skolpersonals roll och aktiva involvering är centralt för att detta ska genomföras. Ett nära samarbete sker även mellan modersmålsenheten och Vägledning och stöd för att främja att kartläggningsprofilen ligger till grund för planeringen av studiehandledningen. Som ett resultat har modersmålsenheten i nuläget ett antal beprövade modeller

och verktyg som kan användas för att expandera arbetet tillsammans med Vägledning och stöd.

- Språkcentralen har även initierat ett test kring studiehandledning genom fjärrundervisning för att öka flexibiliteten och organiseringen av studiehandledningen. Tillsammans med en intresserad skola genomförs i nuläget studiehandledning via fjärrundervisning för att sedan kunna dra lärdomar. Hittills har försöket visat att arbetssättet ställer stora krav på skolan, främst när det gäller planeringen av innehållet för elevens studiehandledning, men även bemanning och ändamålsenliga lokaler.
- Därutöver fattade förvaltningsledningen ett inriktningsbeslut 2019-03-06 att de modersmåls lärare som 19/20 har heltidstjänst på en skola avslutar sin tjänst på Språkcentralen och får ny placering på aktuell skola och framöver kommer att vara anställd av skolan. En uppföljning av det så kallade pilotprojektet (initierat 2016) där denna modell testades visade på goda resultat då det ökade rektors ägandeskap och förutsättningar för att organisera studiehandledningen utifrån elevernas behov. Beslutet har inneburit att över femtio modersmåls lärare från och med läsåret 19/20 är en del av skolans personal och ligger under rektors ansvar. Dock bör det nämnas att även om rektors ägandeskap därmed ökar så ligger resurstilldelningen fortsatt kvar på Språkcentralen.
- Övrigt diskuteras om en ändring i den ekonomiska modellen skulle kunna ge förutsättningar för en planering, organisering, genomförande och uppföljning som ligger närmare skolan och varje elev.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

- Ökat ägandeskap bland skolledning
- Förbättrad och mer flexibel organisering av studiehandledning utifrån elevernas behov.
- Ökad användning av kartläggningen för planeringen av studiehandledningen.
- Förbättrat samarbete och samverkan mellan skolans personal och studiehandledare för att förbättra genomförandet och uppföljningen av studiehandledningen.

- Säkerställa att vidtagna åtgärder får avsedd effekt samt stärka uppföljningen av att utbildningen för nyanlända elever bedrivs enligt lagar, rutiner och riktlinjer.

- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Grundskoleförvaltningen kommer att stärka uppföljningen av att utbildningen för nyanlända elever bedrivs enligt lagar, rutiner och riktlinjer på följande sätt:

Uppföljning av nyanländas lärande sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Skolorna ska följa upp nyanländas lärande som en del av sitt ordinarie systematiska kvalitetsarbete.

Grundskoleförvaltningen vill som del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete även följa upp hur viktiga principer i riktlinjerna implementerats.

Uppföljningen sker genom tre komponenter:

- Kontinuerlig systemuppföljning av statistik.
- Enkät kring nyanlända elevers lärande.
- Kvalitativa diskussioner i referensgrupp.

Systemuppföljning - statistik

Grundskoleförvaltningens kvalitetsavdelning har utvecklat ett webbaserat beslutsstöd som innebär att statistik om grundskolans verksamhet och resultat samlas och tillgängliggörs för rektorer, utbildningschefer och olika funktioner i förvaltningen. Beslutsstödet ger möjlighet för rektorer att visualisera, bryta ner och analysera statistikuppgifter kring nyanlända elever. Förvaltningen och rektorer kan ta fram genomsnittligt meritvärde och behörighet för nyanlända elever i Åk 6-9. Antal nyanlända elever per skola och spridning av nyanlända elever på stadens skolor går att få fram genom beslutsstödet. Det går också att ta fram frånvarostatistik för nyanlända per årskurs och skola.

Enkät kring nyanlända elevers lärande

Som en del av framtagandet av riktlinjerna för arbetet med nyanlända elever genomfördes en intern utredning kring nyanlända elevers lärande F-6. Som en del av denna utredningen fick rektorer och pedagoger svara på en enkät som täckte viktiga frågor kring mottagande och undervisning (januari 2015). För att följa utvecklingen, se om de nämnda åtgärderna som här presentats samt planera för eventuella vidare åtgärder läsåret 20/21 bör en reviderad enkät genomföras under vårterminen 2020.

Kvalitativa diskussioner i referensgrupp

Ett förslag på frågebatteri har tagits fram för att användas av en referensgrupp för rektorer. Det har nio övergripande frågeställningar och olika mer detaljerade frågor per område för att på ett kvalitativt sätt följa upp huruvida åtgärderna har haft effekt

Åtgärderna ska senast vara genomförda maj 2020.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Uppföljningen av utbildningen för nyanlända elever har stärkts och kommer att ligga till grund för vidare planering av eventuella åtgärder för läsåret 20/21.

Ordförande

.....
[Förnamn Efternamn]

[Fyll i titel]

.....
[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]